

## Utbildningsinspektion i Knutby skola, förskoleklass och årskurs 1–6

### Innehåll

|                                                      |   |
|------------------------------------------------------|---|
| Inledning .....                                      | 1 |
| Underlag .....                                       | 1 |
| Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....            | 2 |
| Sammanfattande bedömning.....                        | 2 |
| Bedömning av utbildningsresultaten.....              | 3 |
| Bedömning av verksamheten .....                      | 5 |
| Bedömning av förutsättningarna för utbildningen..... | 8 |

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Knutby skola den 15-16 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Knutby skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Knutby skola intervjuades rektor, lärare, elever, elevråd, elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser och förde också informella samtal med elever och personal vid dessa. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Knutby skola</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|---------------------|--------------------------|
| Förskoleklass       | 24                       |
| Grundskola          | 136                      |

Knutby skola tillhör det Sydöstra skolområdet i Uppsala kommun. Inspektionen omfattar förskoleklassen och grundskolan till och med årskurs 6. Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i den övergripande kommunrapporten för Uppsala kommun.

### Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Knutby skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer överlag verksamheten vid Knutby skola vara god. Exempelvis görs ett gott arbete med stöd och individanpassning av undervisningen. Skolans förutsättningar i form av personal, läromedel etc. är goda.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra värdegrundsarbetet då det gäller elevernas utveckling mot normer och värden. Framförallt bör det förebyggande arbetet på klassrumsnivå utgå från elevernas behov och skolans förebyggande åtgärder bör konkretiseras i handlingsprogrammet mot kränkande behandling.
- Skolans kvalitetsarbete bör genomgående förbättras för att skolan på ett systematiskt sätt skall kunna utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen hos eleverna. Skolan har en god uppföljning på individnivå av elevernas resultat. Detta kan utgöra ett underlag för sammanställning och analys på skolnivå av det samlade resultatet. Skolan bör följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen.
- Skolan bör förbättra elevernas kunskap om målen. Dessutom bör elevernas inflytande över det egna lärandet utökas.
- Kvalitetsskillnaderna i den pedagogiska verksamheten och bristerna i skolans uppföljning och utvärdering visar på behov av en fortsatt utveckling av det pedagogiska ledarskapet.
- Skolan bör se över undervisningen i elevens val så att innehållet i de ämnesområden som utgör elevens val är förenliga med målen i kursplanerna.

## Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

### Kunskaper

Inspektionen visar att verksamheten i förskoleklassen rymmer såväl lek- och rörelse, skapande verksamhet, som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. I samtal ger eleverna i förskoleklassen konkreta exempel på vad de lär sig inom områdena kunskaper samt normer och värden. Mot bakgrund av vad som framkommer i inspektionen bedömer inspektörerna att verksamheten i förskoleklassen ger en god grund för elevernas fortsatta utveckling och lärande och ligger väl i linje med de mål och riktlinjer som anges i läroplanen.

Resultaten på de nationella ämnesproven, för årskurs 5 år 2004, visar enligt skolan kvalitetsredovisning för år 2004 att alla elever i Knutby skola hade tillräckliga kunskaper i samtliga moment i svenska. I framförallt matematik är resultaten betydligt sämre. Av skolans kvalitetsredovisning för år 2004 framgår konkreta förslag på åtgärder för att öka måluppfyllelsen i matematik. Se vidare kvalitetssäkring och förbättringsarbete under området bedömning av verksamheten.

**Tabell 1, Resultat vid de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska vid Knutby skola årskurs 5 år 2002 till 2004. Andel (%) elever med tillräckliga kunskaper i samtliga moment**

|           | År 2002 | År 2003 | År 2004 |
|-----------|---------|---------|---------|
| Engelska  | 67      | 87      | 86      |
| Matematik | 66      | 78      | 77      |
| Svenska   | 94      | 96      | 100     |

Källa: Uppsala kommun

En samlad bedömning av elevers kunskapsutveckling i de tidigare årskurserna i fler ämnen än svenska, engelska och matematik saknas. Denna kunskap finns hos enskilda lärare och delges elever och föräldrar vid utvecklingssamtalen, men ligger inte till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Som en konsekvens av detta är det enligt inspektörerna svårt att bedöma det totala resultatet. Ser man endast till de nationella ämnesproven i årskurs 5 har dock resultaten förbättrats över tid.

Inspektionen visar att elevernas kunskap om målen för utbildningen behöver förbättras. I årskurs 5 har eleverna viss kännedom om de mål som skall nås vid de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. De flesta elever som inspektörerna talat med har dock endast vaga uppfattningar om vilka mål de förväntas nå i övriga ämnen. Enligt inspektörernas bedömning bör elevernas kunskap om målen utvecklas som helhet och till att omfatta alla ämnen.

### Resultatet av arbetet med normer och värden

Skolmiljön upplevs generellt sett som trygg av såväl elever som föräldrar, men eleverna upplever miljön runt och på rasterna som ett problem där mycket händer och där de vuxna inte alltid ser allt som sker. Enligt rektorn skall två ur personalen alltid finnas på skolgården som rastvakter.

Enligt inspektörerna ställer skolgårdens utformning med tre områden skilda från varandra med huskroppar emellan större krav på vuxnas närvaro än vad som normalt är fallet. Elever kan finnas på platser där personal inte har överblick och snabbt kan ingripa.

Oprecisa gränser för var eleverna får vistas utomhus kan vidare vara ett problem. Eleverna testar gränserna även om de känner till skolans regler. Även föräldrarna anser att skolgårdens utformning ställer stora krav på att skolans tillsyn fungerar väl. De efterlyser exempelvis staket runt skolgården. Enligt föräldrar har det hänt att elever lämnat skolgården utan att skolans personal vetat om det.

Observationer och besök på lektioner ger inspektörerna en blandad bild av arbetsmiljön i klassrummen. I flera klasser finns enligt inspektörerna en viss oro och mycket tid går åt för lärarna att skapa möjligheter för lärande.

Enligt inspektörerna har skolan behov av att förbättra arbetet för att alla elever skall känna trygghet och få arbetsro i skolan. Det är viktigt att eleverna har förtroende för att de vuxna på skolan alltid ingriper och bidrar till att skapa trygga miljöer genom att finnas till hands på ställen där eleverna vistas på exempelvis raster.

Inspektörerna möts genomgående av frispråkiga och positiva elever som visar stor nyfikenhet. Inspektörernas intryck är att eleverna kan argumentera och även att de kan uttrycka egna åsikter.

Enligt skolans kvalitetsredovisning för år 2004 har värdegrundsarbetet fördjupats. Genom kommunens s.k. trygghetsenkät mäter skolan elevernas trygghet. I skolans kvalitetsredovisning för år 2004 framgår att kvalitetsmedelvärde för trygghetsenkäten var 3,4 på en skala där ett är lägsta värde och fyra är högsta värde.

Inspektionen visar att elevernas inflytande i form av klassråd och elevråd fungerar bra. Elevernas upplevelse av inflytandet över det egna lärandet varierar ganska avsevärt inom skolan och är enligt flera elever direkt beroende av vilken lärare de har.

### Sammanfattning

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar på ett mycket bra resultat i svenska och kvalitetsredovisningen år 2004 visar att skolan också har vidtagit åtgärder i de fall måluppfyllelsen är sämre. För att kunna göra en samlad bedömning och analys av resultaten mot målen i de nationella kursplanerna bör dock skolan, enligt inspektörernas bedömning, följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att Knutby skola bör utveckla det arbete som pågår då det gäller elevernas utveckling mot normer och värden enligt läroplanens mål. Exempelvis bör såväl miljön för barnen vid rasterna samt arbetsron i klassrummen förbättras.

Skolan bör även arbeta vidare för att förbättra elevernas kunskaper om målen. Dessutom bör elevernas inflytande över det egna lärandet utökas.

### Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

#### Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Skolan har efter händelser på skolan arbetat mycket med värdegrundsfrågor både i personalgruppen men också med eleverna. Exempel på detta är personalseminarier med externa utbildare. Alla arbetslag har även arbetat med och ska fortsätta att konkretisera hur värdegrunden skall genomsyra allt arbete.

Inspektörerna uppfattar att framförallt elever i de senare årskurserna upplever att skolan tidvis arbetat så intensivt med värdegrunden, att de uttrycker en viss trötthet kring arbetet. De vill istället att skolan i större utsträckning tar upp tonårsfrågor och "tjej- och killfrågor".

Det framkommer även att såväl yngre som äldre elever inte kan ge exempel på hur värdegrundsarbetet är utformat på skolan och hur frågor kring exempelvis allas lika värde, jämställdhetsarbete samt det förebyggande arbetet mot kränkande behandling behandlas i undervisningen. Alla elever anser emellertid att lärarna vidtar åtgärder och tar upp konflikter elever emellan, men att det främst sker när det hänt något. I förskoleklassen uppfattar eleverna dock att man dagligen pratar om t ex hur man skall vara som kamrat. Rektorn står själv för en viss del av demokratifostran genom att i sitt dagliga arbete uppmana eleverna att väcka sina frågor genom klass- och elevråden.

Knutby skola har en handlingsplan för trivsel och motverkan av mobbning i alla former från oktober 2005. Det nya dokumentet behandlar även aspekten vuxnas kränkningar mot barn men är inte, enligt inspektörernas bedömning, tillräckligt konkret när det handlar om hur det förebyggande arbetet skall gå till. I detta sammanhang vill inspektörerna påminna skolan om att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. Planen ersätter det tidigare handlingsprogrammet mot kränkande behandling. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Inspektörerna bedömer att skolan vidtagit en mängd åtgärder för att utveckla värdegrundsarbetet och samsynen på värdegrunden inom personalgruppen.

Samtidigt bedömer inspektörerna att skolans förebyggande åtgärder inte tydligt finns beskrivna i handlingsprogrammet mot kränkande behandling och att det är angeläget att frågor kring etiska ställningstaganden i större utsträckning och mer systematiskt behandlas i undervisningen. Exempelvis saknar eleverna diskussioner på skolan om tonårsfrågor som de finner angelägna. Enligt inspektörerna kan dessa behov som eleverna ger uttryck för ses i ett sammanhang, där även jämställdhetsfrågor och det förebyggande arbetet mot kränkande behandling ingår, och som tillsammans kan bidra till att skapa förutsättningar för en tryggare och lugnare lärandemiljö för eleverna.

Som tidigare framgått av resultaten beträffande normer och värden har eleverna inflytande över verksamheten i stort.

Däremot upplever många elever att inflytandet över det egna lärandet är beroende av enskilda lärare. Inspektionen visar att i vissa klasser och hos vissa lärare ges eleverna goda möjligheter att påverka såväl arbetsformer som innehåll i undervisningen medan det motsatta förhållandet gäller i andra klasser och hos andra lärare. Inspektörernas bedömning är att skolan som helhet bör utveckla elevernas inflytande över sitt lärande.

### **Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen**

I klassernas scheman förekommer det att det schemalagda ämnet flyttas då det möjliggör längre sammanhållna arbetspass i ett annat ämne.

Enligt rektorn följer skolan den nationellt fastlagda timplanen för grundskolan men det är inte tydligt för inspektörerna hur skolan försäkrar sig om att den totala undervisningstiden för grundskolan uppnås. Enligt inspektörerna kan det därför finnas anledning för skolan att följa upp den garanterade undervisningstiden.

Inspektörerna ser under inspektionen prov på såväl individualiserat arbete som arbete där eleverna får arbeta tillsammans med andra. Arbetssätt och arbetsformer bedöms överlag av inspektörerna motsvara med de kvalitetskrav som läroplanen anger.

### **Individanpassning, individuell studieplanering och stöd**

Under rubriken ”Individanpassning, individuell studieplanering och stöd” har skolans arbete med att upptäcka elever som behöver stöd, besluta om särskilt stöd och att ge stöd granskats. Vidare har skolans förmåga att anpassa undervisningen till elevers olika behov bedömts. Inspektörerna har bedömt att skolans arbete inom dessa områden är av god kvalitet, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

### **Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning**

Bedömningar av i vilken utsträckning eleverna når målen presenteras huvudsakligen för eleverna och vårdnadshavarna vid de regelbundna utvecklingssamtal som genomförs. Överlag anser såväl elever som föräldrar att utvecklingssamtalen fungerar bra och ger en god information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling.

Skolan har en ”elevmapp” som följer eleverna från förskolan. I den finns anteckningar från alla utvecklingssamtal med bland annat vad elev, föräldrar och lärare gemensamt kommit överens om.

Eventuella åtgärdsprogram förvaras också här. Vidare finns individuella utvärderingar i ämnena matematik och svenska. Elevens resultat skrivs undan för undan in där, liksom jämförelsetal. Elevens prestationer i övriga ämnen jämförs mot kursplanerna.

Enligt inspektörerna har skolan en god uppföljning på individnivå av elevernas resultat. Detta underlag bör också utgöra ett underlag för sammanställning och analys på skolnivå av det samlade resultatet.

Förutom utvärderingen av elevernas lärande som sker vid utvecklingssamtalen används i några klasser utvärderingsböcker och planeringsböcker för detta ändamål. Vissa lärare gör även utvärderingar av sin undervisning och de resultat eleverna når. Det framstår dock entydigt under inspektionen att detta inte görs med någon systematik, varken för skolan som helhet eller hos enskilda lärare.

Delvis är skolans arbete med bedömning och utvärdering gott men enligt inspektörernas bedömning kan skolan ta fasta på de goda exempel som finns inom skolan och med stöd av dessa förbättra och systematisera arbetet med utvärdering av elevernas lärande till att omfatta hela verksamheten.

### **Kvalitetssäkring och förbättringsarbete**

Enligt inspektörerna saknar skolan en systematisk uppföljning och analys av de samlade kunskapsresultaten och utvecklingen av normer och värden. Vidare saknar skolan en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling mot läroplanens mål att sträva mot.

Personal har i arbetslagen utvärderat läsåret 2004 samt utarbetat underlag till kvalitetsredovisningen. Även eleverna har medverkat genom en i kommunen gemensam enkätundersökning som redovisas och sammanfattas i kvalitetsredovisningen. Personalen har även varit delaktig i skolans arbete med det s.k. åtagandet som också ligger till grund för kvalitetsarbetet.

Enligt personal medför den av kommunen föreskrivna mallen för kvalitetsredovisning att denna inte kan utformas utifrån de behov skolan har och därmed upplever flera ur personalen att kvalitetsredovisningen inte fullt ut fyller funktionen som ett dokument för skolans verksamhetsutveckling. Enligt inspektörerna ger exempelvis skolans kvalitetsredovisning för år 2004 en begränsad bild av hur väl skolan lyckas inom området kunskaper, eftersom redovisningen endast tar upp måluppfyllelsen i ämnena svenska, engelska och matematik. Positivt är dock att skolan på ett mycket bra sätt uppmärksammat de tidigare beskrivna låga resultaten i ämnet matematik och att det i kvalitetsredovisningen tydligt framgår såväl förslag på åtgärder som hur insatta åtgärder skall utvärderas för att öka måluppfyllelsen.

Enligt inspektörernas bedömning kan dock skolan utveckla kvalitetsredovisningen. Exempelvis kan sambandet mellan mål – resultat – analys – åtgärder genomgående bli tydligare. Skolan har på ett bra sätt gjort detta samband tydligt beträffande resultaten i matematik. På så sätt kan skolans kvalitetsredovisning bättre fungera som ett instrument för verksamhetsutveckling. Delaktigheten hos elever och föräldrar bör även ökas med tanke på de nyligen antagna förändringarna i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

### **Skolledning och intern kommunikation**

Skolans ledningsorganisation består av en rektor samt arbetslagsledarna för skolans tre arbetslag. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Inspektörerna bedömer att rektorn håller sig förtrogen med den dagliga verksamheten och av vad som framkommit i inspektionen bedöms ansvarsfördelningen på skolan som tydlig. Skolans rektor som är relativt nytillträdd har fokuserat på värdegrundsarbetet men också hur arbetet skall utformas kring läroplanens mål att sträva mot.

Som tidigare framgått i rapporten finns vissa kvalitetsskillnader inom skolan vad gäller exempelvis elevernas inflytande över sitt lärande och elevernas kunskap om målen. Vidare framkommer skillnader i kvalitet beträffande utvärderingen av elevernas lärande. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar även för att skolans resultat följs upp och utvärderas.

Inspektörerna bedömer att rektorn tar det övergripande ansvaret för den pedagogiska ledningen av verksamheten. Men enligt inspektörernas bedömning visar kvalitetsskillnaderna i den pedagogiska verksamheten och de tidigare nämnda bristerna i skolans uppföljning och utvärdering på behov av en fortsatt utveckling av det pedagogiska ledarskapet.

### **Sammanfattning**

Skolans värdegrundsarbete bör enligt inspektörernas bedömning förbättras. Framförallt bör det förebyggande arbetet på klassrumsnivå utgå från elevernas behov. Skolans arbete med stöd är huvudsakligen av god kvalitet.

Kvalitetsskillnaderna i den pedagogiska verksamheten och bristerna i skolans uppföljning och utvärdering visar på behov av en fortsatt pedagogisk utveckling. Även skolans kvalitetsarbete bör genomgående förbättras för att skolan på ett systematiskt sätt skall kunna utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen hos eleverna.

## **Bedömning av förutsättningarna för utbildningen**

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

### **Tillgång till grundskolans utbildning och information om utbildning**

I den nationella timplanen för grundskolan anges ett visst antal timmar för "elevens val". Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges i författningarna att undervisningen skall till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Inspektörerna bedömer det dock tveksamt huruvida alla aktiviteter som erbjuds står i överensstämmelse med författningarnas bestämmelser. Exempelvis förekommer Fiske som aktivitet under elevens val.

Inspektörerna bedömer att skolan bör se över undervisningen i elevens val så att innehållet i de ämnesområden som utgör elevens val är förenliga med målen i kursplanerna.

Under rubriken har även tillgången till utbildning såsom modersmålsundervisning, svenska som andraspråk, och språkval bedömts. Vidare har informationen till elever och vårdnadshavare samt eventuella kostnader i verksamheten bedömts. Inspektörerna har bedömt att tillgången till utbildning och informationen är god, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

### **Personal**

Skolan har motsvarande 14 (heltidstjänster/årsarbetare) lärare i förskoleklassen och grundskolan. Samtliga lärare har en pedagogisk högskoleutbildning. Inspektörerna noterar att skolan försöker dra nytta av lärarnas ämneskompetens genom att exempelvis låta lärare som har ämneskunskap i matematik undervisa i flera klasser.

Under rubriken "Personal" har även skolledningens utbildning, sakkunskap och erfarenhet samt om skolan har tillgång till lärare med speciell kompetens som exempelvis speciallärare har bedömts. Vidare har personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats. Inspektörerna har bedömt att tillgången inom dessa områden är god utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

### **Läromedel, pedagogiska materiel och utrustning**

Under rubriken "Läromedel, pedagogiska materiel och utrustning" har resurser såsom böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel, datorutrustningen och lokalerna bedömts. Inspektörerna har bedömt att de materiella resurserna gör det möjligt att genomföra utbildningen, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

### **Sammanfattning**

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan har de förutsättningar som krävs för att genomföra utbildningen. Skolan bör se över undervisningen i elevens val så att innehållet i de ämnesområden som utgör elevens val är förenliga med målen i kursplanerna.

|            |           |
|------------|-----------|
| Datum      | Ort       |
| 2006-11-01 | Stockholm |

Tor Andersson  
Peter Franklin